

Het imperialisme vandaag

Wijzigingen in de internationale verhoudingen

Marxistische Winteruniversiteit

**De Eerste Wereldoorlog :
De Oktoberrevolutie en de Belgische socialisten**

Brussel, 28-29 december 2013

Schema

- I. De kenmerken van het imperialisme
- II. De tegenstellingen in de wereld vandaag
- III. De opkomende landen
- IV. Imperialisme betekent oorlog

I. De kenmerken van het imperialisme

- “1. Een concentratie van productie en kapitaal, die zo’n hoge trap van ontwikkeling heeft bereikt, dat zij monopolies voortbrengt die een beslissende rol in het economische leven spelen;
2. het samensmelten van bank- en industrieel kapitaal en het, op grondslag van dit “financierskapitaal” ontstaan van een financiersoligarchie;
3. de kapitaalexport krijgt in vergelijking met de warenexport, een bijzonder grote betekenis;
4. er vormen zich internationale monopolistische verbonden van kapitalisten, die de wereld onder elkaar verdelen, en
5. de territoriale verdeling van de wereld tussen de grootste kapitalistische mogendheden is voltooid.”

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

I. De kenmerken van het imperialisme

“Imperialisme is kapitalisme dat een ontwikkelingsstadium heeft bereikt, waarin de monopolies (1) en het financierskapitaal (2) overheersen, de kapitaalexport (3) een enorme omvang heeft gekregen, de verdeling van de wereld tussen de internationale trusts (4) is begonnen, en de territoriale verdeling van de wereld tussen de grootste kapitalistische landen (5) is voltooid.”

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

II. De tegenstellingen in de wereld vandaag

1. Tegenstelling tussen kapitaal en arbeid
2. Tegenstelling tussen het imperialisme en de derde wereld
3. Tegenstellingen tussen de imperialistische landen onderling
4. Tegenstelling tussen het westers imperialisme en de opkomende landen

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

II. De tegenstellingen in de wereld vandaag

Tegenstelling imperialisme – derde wereld

De crisis verplicht de machtsblokken en de monopolies ertoe om te vechten voor markten en toegang tot grondstoffen. Net zoals een eeuw geleden neemt de strijd voor de controle over de planeet toe.

En verschillende manieren om een neokoloniale controle op te leggen:

- Financiële en economische akkoorden (leningen/schulden, SAP, bilaterale of multilaterale vrijhandelsakkoorden, ontwikkelings'hulp',...)
- Nieuwe instellingen en allianties overheerst door het imperialisme (EU-initiatieven, WTO,...)
- Sancties, destabilisatie, interventies, oorlog

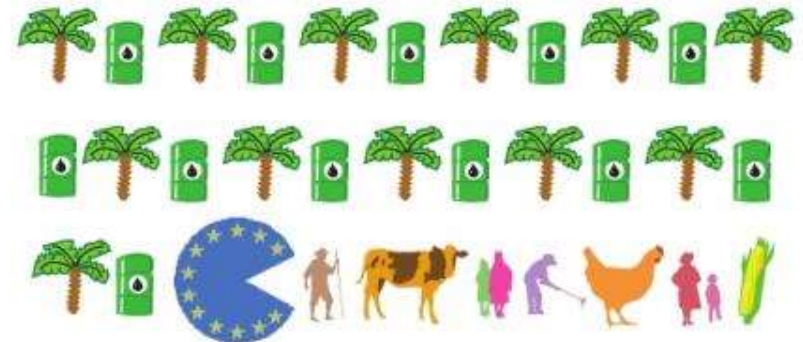

Tegenstelling imperialisme – derde wereld

Economisch

Vrijhandelsakkoorden (TLC – FTA; EPA's)

Vrijhandelszones (ALCA - NAFTA)

*Voedselsoevereiniteit: ja!
Oui à la souveraineté alimentaire !*

NO TLC!
Europa - Colombia/Peru

www.intal.be

**DECEMBRE
27-28-29**

**Marx
Vivant**

Tegenstelling imperialisme – derde wereld

Sancties, interventies, oorlogen

- Libië
- Ivoorkust, Mali, Centraal-Afrikaanse
- Syrië
- Iran
- Militaire basissen in Colombia

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

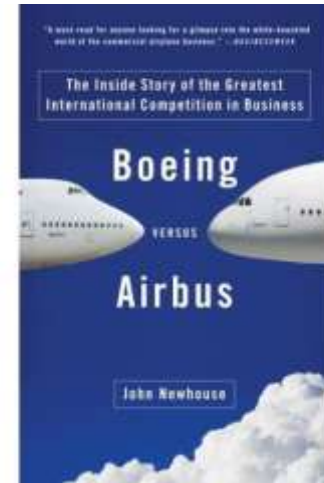

II. De tegenstellingen in de wereld vandaag

Tegenstellingen tussen imperialistische landen

Soms lopen de belangen tussen imperialistische landen uiteen:

- Strijd tussen multinationales
- Invloedzones (Afrika, Latijns-Amerika)
- Verschillende allianties

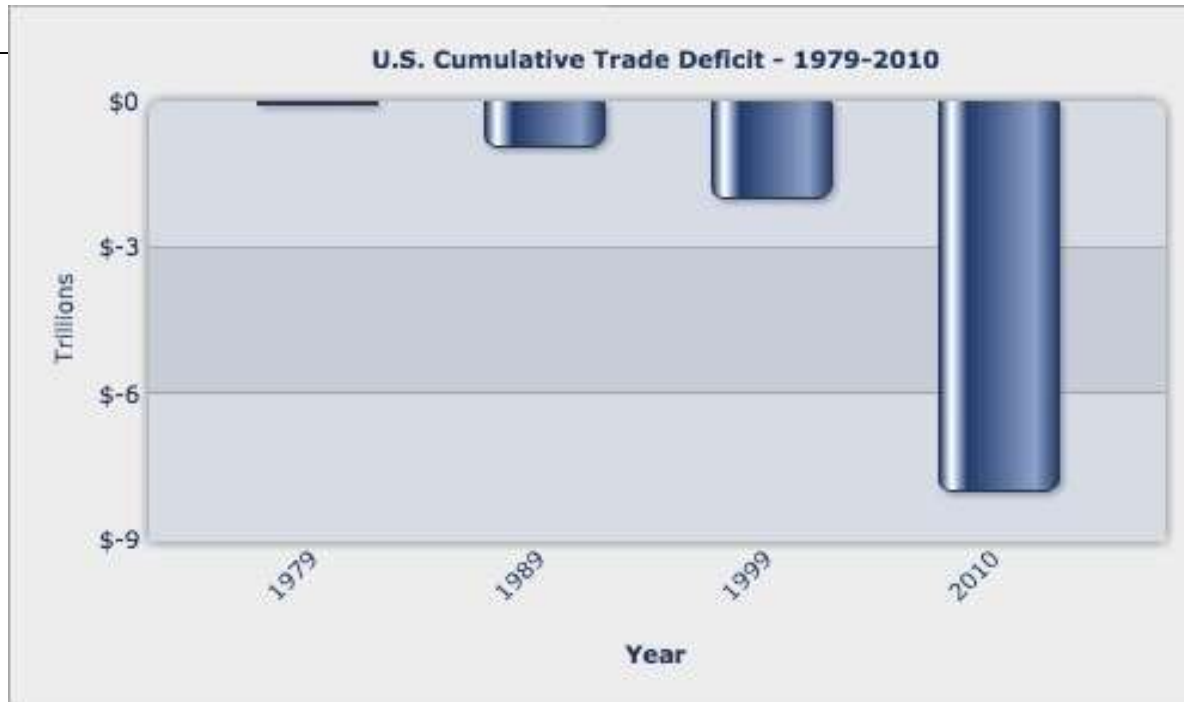

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

De VS leven op de kap van de rest van de wereld

“Als Europa haar begrotingen niet in orde brengt en haar concurrentiepositie niet verbetert, zal het geen rol meer spelen op wereldvlak en stap na stap achteruitgaan.”

(Angela Merkel, 2012)

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

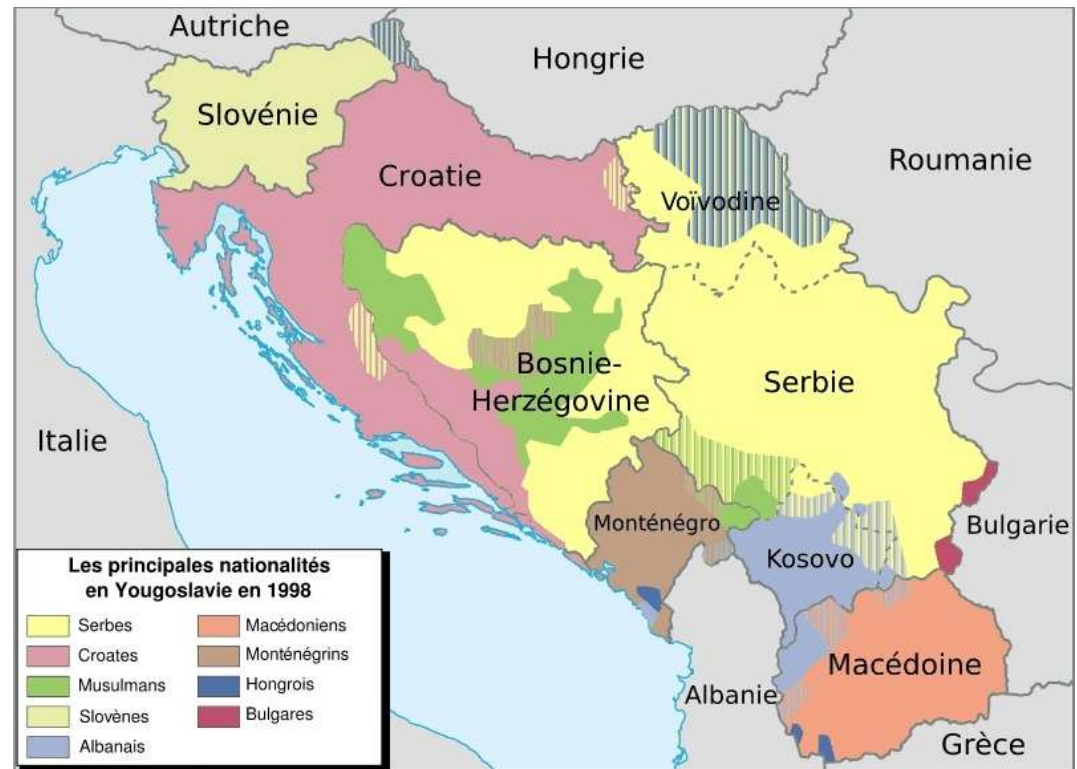
II. De tegenstellingen in de wereld vandaag

Verandering #1 (vanaf de jaren 1990):
de verdwijning van het socialistisch blok

De verdwijning van de
USSR

Privatisering en
inname van de markt
van het Oosten

Oorlog als middel om
de dominantie op te
leggen

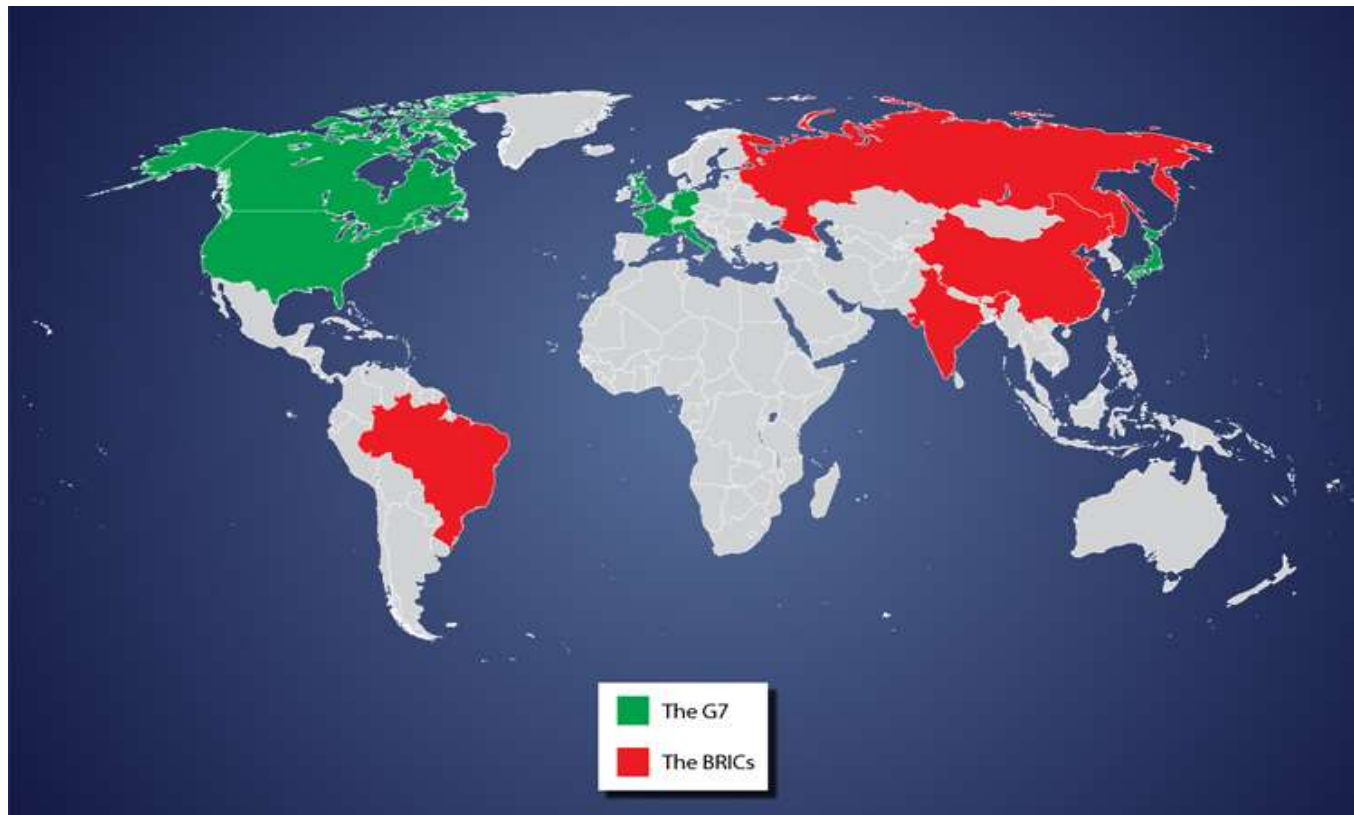
UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

II. De tegenstellingen in de wereld vandaag

Verandering #2 (vanaf de jaren 2000):
De opkomst van nieuwe spelers

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

Wat zijn de BRICS - 1?

- Brazilië, Rusland, India, China (en Zuid-Afrika)
- Landen die geen deel uitmaken van de (westerse) imperialistische wereld.
- Ze zijn concurrenten t.o.v. de Atlantische wereld.
- Ze kennen een belangrijke economische groei.
- Ze hebben een zeker niveau van economische en sociale ontwikkeling bereikt.

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

Wat zijn de BRICS – 2 ?

- Doorheen de geschiedenis hebben ze een nationale soevereiniteit verworven en een manoeuvreerruimte t.a.v. IMF en WB
- Westerse multinationals raken er niet binnen op de voorwaarden van het IMF, maar veeleer op de voorwaarden van de betrokken staat
- Het financieel systeem is er minder geliberaliseerd. In China en India bvb. blijft 70% van de banken in handen van de staat. Ze concentreren zich op het beheren van spaargelden en het lenen van investeringsgelden.

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

Wat zijn de BRICS – 3 ?

De BRICS brengen een nieuwe dynamiek in de wereldeconomie:

- Ze hebben een grote vraag naar grondstoffen, waardoor hun prijs stijgt.
- Zij bieden een andere optie voor de derde wereld: handels-, samenwerkings- en diplomatieke relaties op basis van niet-inmenging, wederzijds voordeel, 'win-win' – zonder bedreigingen, druk, agressie, oorlog.
- Zij investeren zelf ook in de imperialistische landen.

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

Wat zijn de BRICS – 4 ?

Of eerder: wat zijn ze niét?

- . Diversiteit qua oorsprong en kenmerken: 3 ontwikkelingslanden, een ex-socialistisch land (kapitalistisch geworden) en een socialistisch land (met kapitalistische elementen)
- . Tegenstellingen met het westers imperialisme wil niet noodzakelijk zeggen “anti-imperialistisch”. Net zomin als een objectieve hulp voor landen die een anti-imperialistische weg willen volgen niet noodzakelijk wil zeggen dat het om een anti-imperialistische politiek gaat.
- . Er zijn ook andere opkomende landen: de 'CIVETS' en de 'Next eleven'
- . Een voorbeeld van een anti-imperialistische alliantie: de ALBA

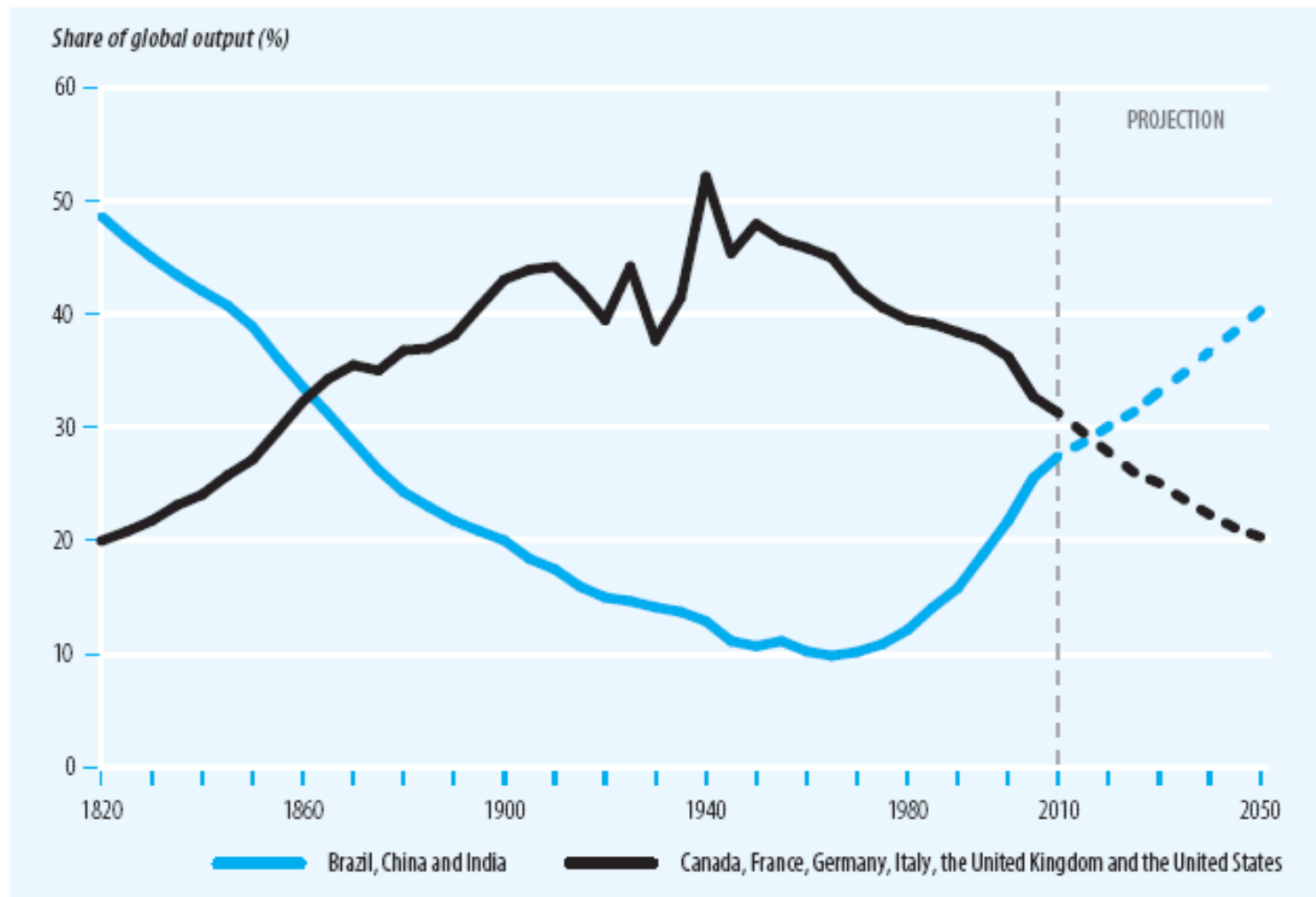
UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

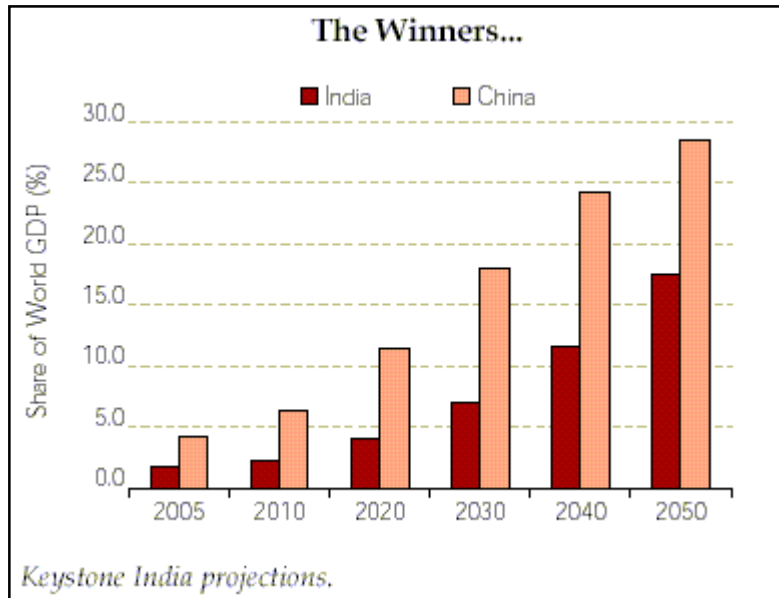
Brazil, China and India combined are projected to account for 40% of global output by 2050, up from 10% in 1950

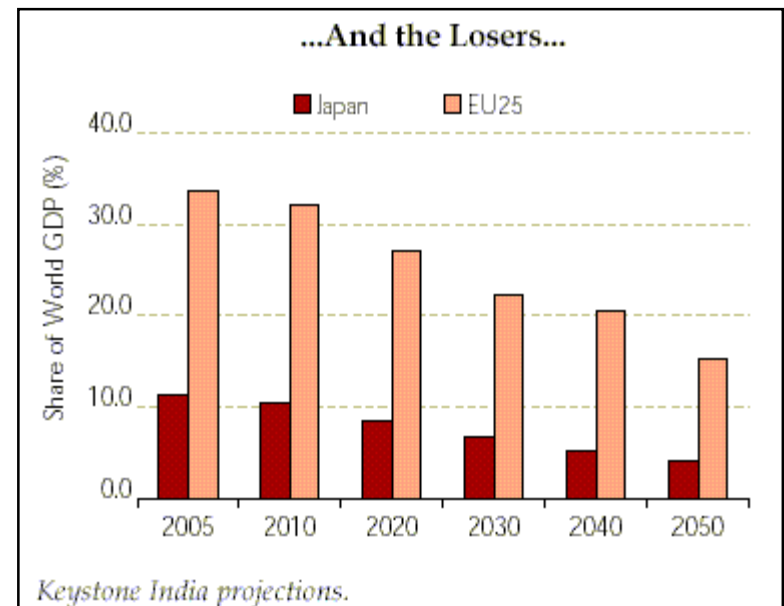
Note: Output is measured in 1990 purchasing power parity dollars.

Source: HDRO interpolation of historical data from Maddison (2010) and projections based on Pardee Center for International Futures (2013).

GDP China-India vs Europe-Japan

<http://www.eurochinagateway.eu/en/whychina.html>

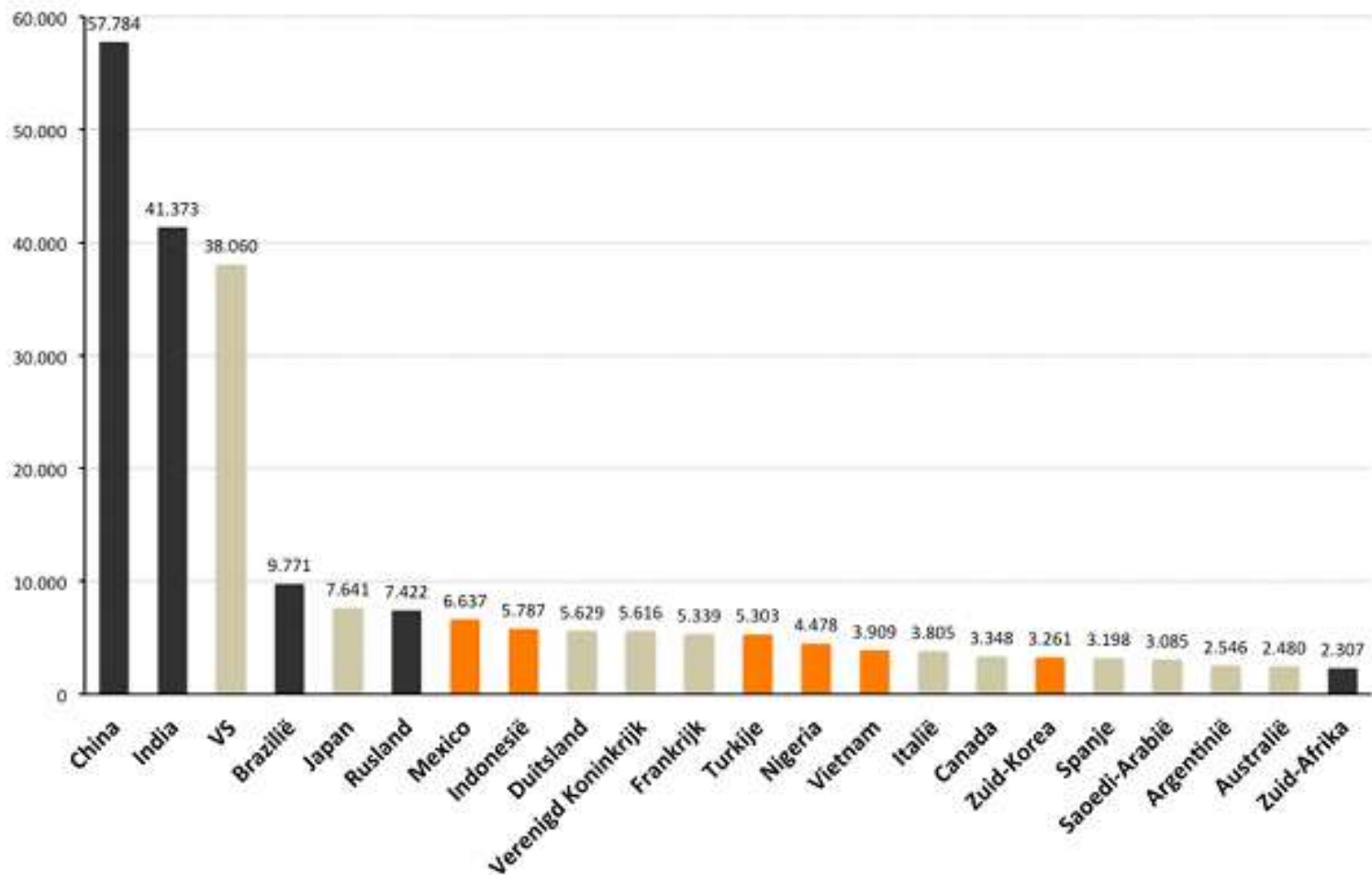

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

Het Bruto Nationaal product (miljard dollar PPP, 2009) van de grootste economieën in 2050 zoals voorspeld door de Wereldbank. BRICS-landen in het zwart, leden van de Next Eleven in het oranje. Bron: [Wereldbank](#)

III. De opkomende landen

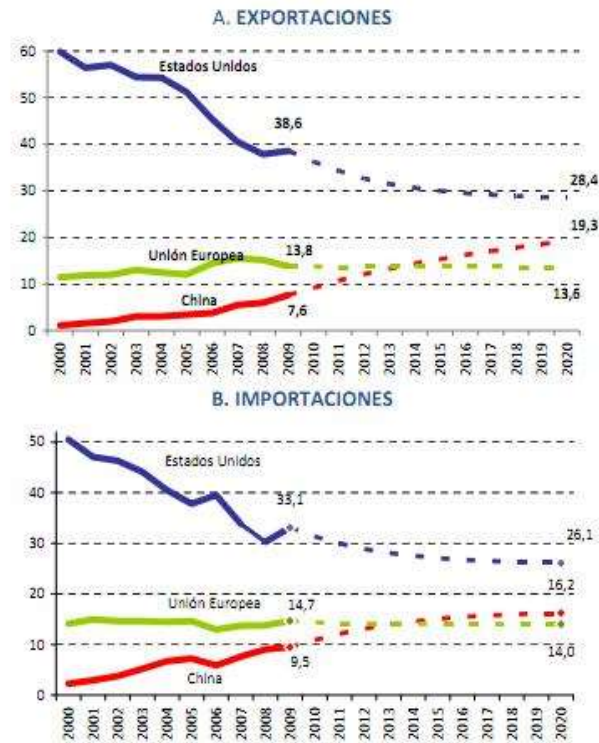
De 'CIVETS'

Tegenstelling imperialisme – BRICS

Gevecht om de markten: Latijns-Amerika

Gráfico 10
AMÉRICA LATINA Y EL CARIBE (16 PAÍSES): PARTICIPACIÓN DE LOS
PRINCIPALES DESTINOS EN EL TOTAL DE TRANSACCIONES, 2000-2020 a/
(En porcentajes)

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

The seven sisters ('70-'80)

1. Exxon (VS)
2. Royal Dutch Shell (NL)
3. Texaco (VS)
4. Gulf (VS)
5. Mobil (VS)
6. BP (GB)
7. Socal (VS)

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

The new seven sisters

1. China National Petroleum Corporation (China)
2. Gazprom (Russia)
3. National Iranian Oil Company (Iran)
4. Petrobras (Brazil)
5. PDVSA (Venezuela)
6. Petronas (Malaysia)
7. Saudi Aramco (Saudi Arabia)

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

III. De opkomende landen

De opkomende landen organiseren zich

Nieuwe samenwerkingen en economische relaties tussen landen uit de derde wereld

- Het voorbeeld van de ALBA
- Ook een politieke, ideologische en geëngageerde samenwerking

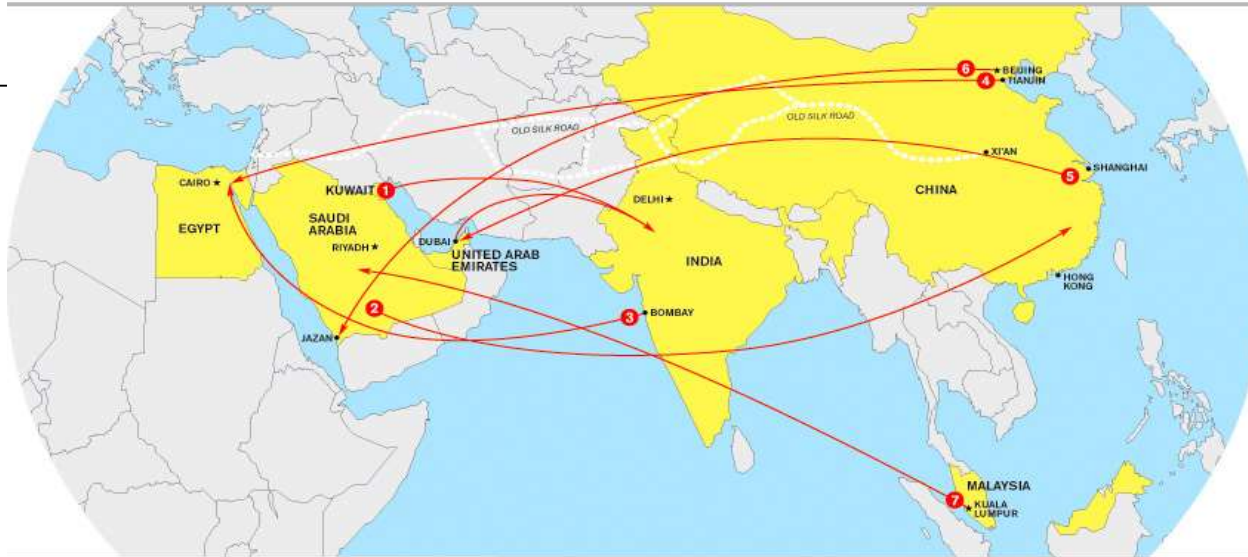

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

OLD ROUTES, NEW TRADE

- 1. Gulf money** is pouring into Indian real estate
- 2. Saudi Arabia** ships **790,000 barrels** of oil a day to China
- 3. Indian textile manufacturers** are setting up near the **Suez Canal**
- 4. A Chinese group** is building an **industrial zone** on the Red Sea coast
- 5. China exports \$68 billion in goods** to the Mideast annually
- 6. Chinese contractors** are planning an **aluminum smelter** at Jazan Economic City, near the Saudi border with Yemen
- 7. Malaysia's MMC** is a partner in Jazan; Kuala Lumpur is becoming a center for Islamic finance

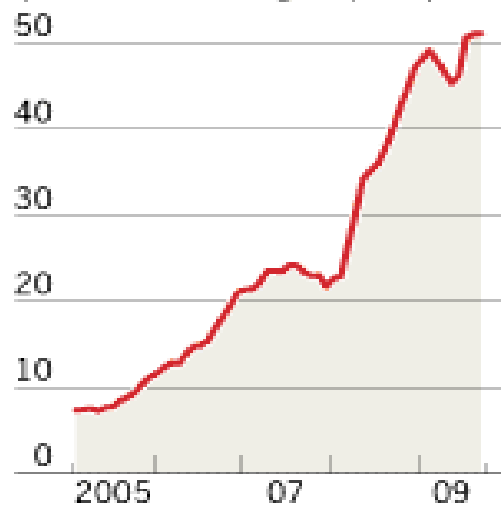
UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

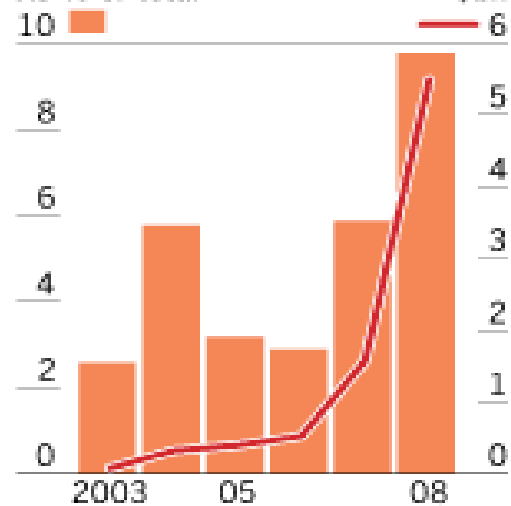
Congo exports to China

Rolling 12-month sum
(as % of total Congo exports)

China outward foreign direct investment to Africa

As % of total \$bn

Sources: Thomson Reuters Datastream; China Ministry of Commerce

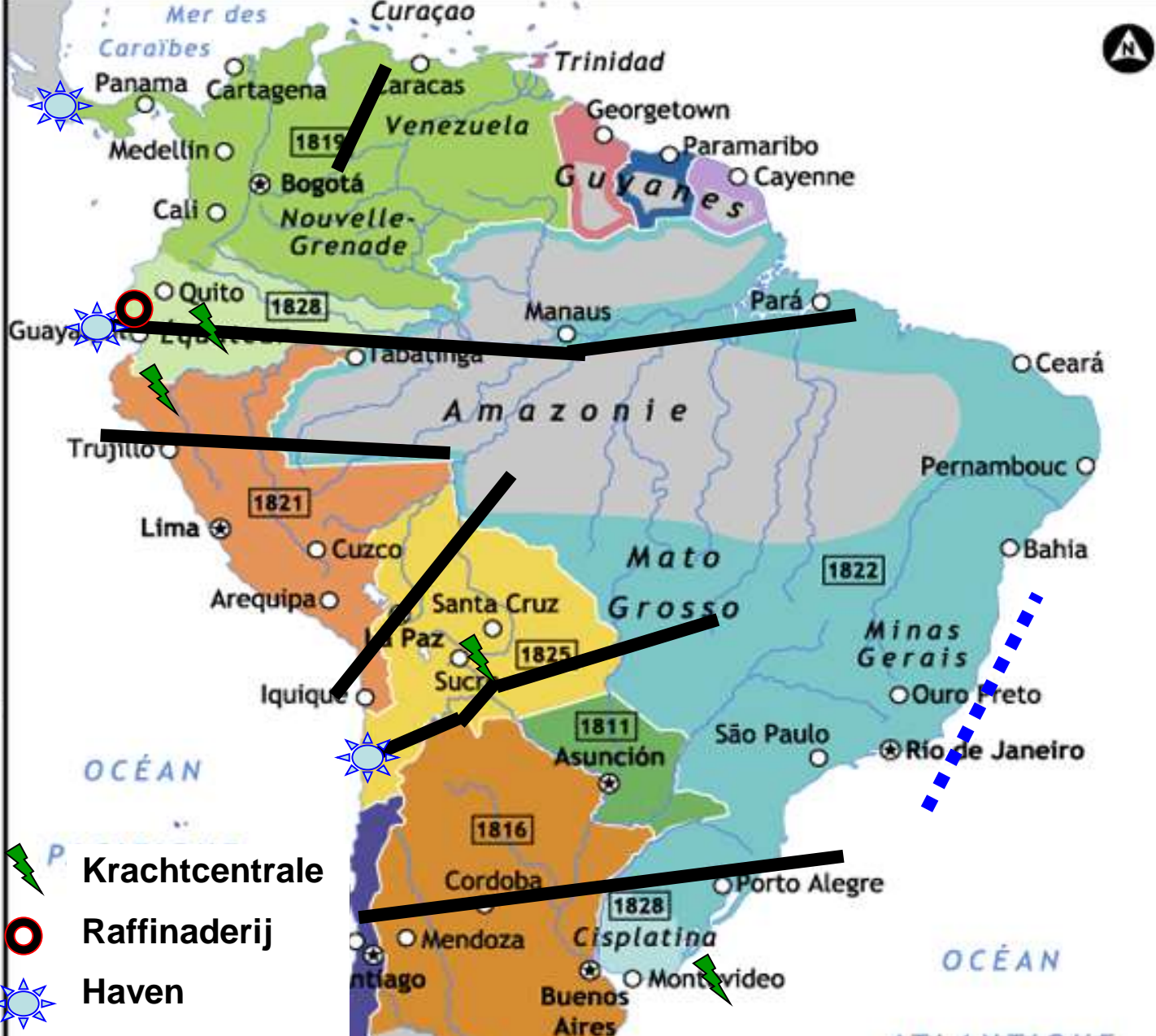

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

- Grande Colombie
- dont l'Équateur se sépare en 1828
- Pérou
- Bolivie
- Paraguay
- Confédération argentine
- Chili
- Empire du Brésil
- dont l'Uruguay occupé (1821-28)
- 1822 date d'indépendance
- colonies européennes :**
- Royaume-Uni
- France
- Pays-Bas
- Krachtcentrale
- Raffinaderij
- Haven
- Wegennet
- Pijplijn

Geplande infrastructuurwerken met Chinese hulp

IV. Imperialisme betekent oorlog

Toegenomen VS-agressiviteit sinds 2000

– Oorlog in het Midden-Oosten

Irak

Afghanistan

Dreiging tegen Syrië en Iran

– Inmenging in Afrika

– Inmenging in Latijns-Amerika

VS-basissen in Colombia

Omverwerping van de regering van Honduras

NB: niet alleen de VS, maar ook Europa: de afzonderlijke Europese imperialistische landen, of in coalitie; als EU; via de Navo

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

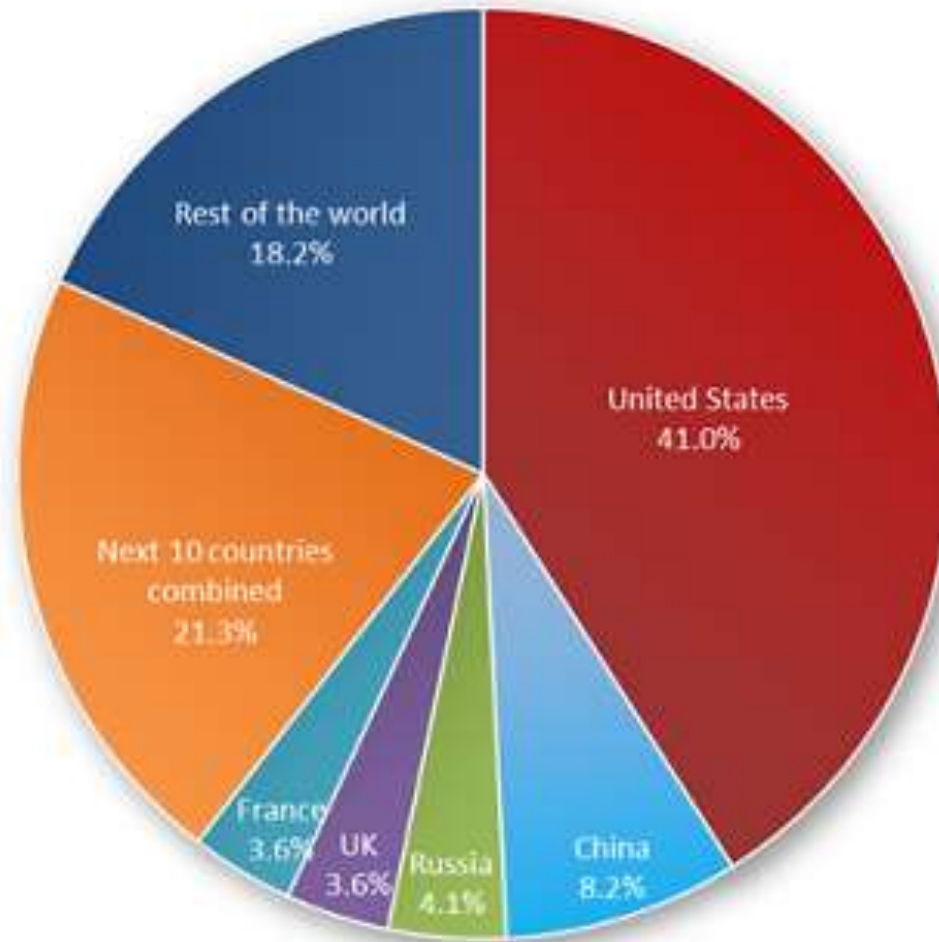
IV. Imperialisme betekent oorlog

Militarisering van de economie

Global Distribution of Military Expenditure in 2011

“De directe band tussen oorlog en onze bedrijven zijn de militaire bestellingen. Maar de band gaat nog veel verder. Onze bedrijven zouden nooit geworden zijn wat ze zijn zonder ons sterk leger.”

William Cohen, oud-Defensie-minister van de VS

IV. Imperialisme betekent oorlog

Map 3:

The US Military Footprint on the World

- countries with established US sites and bases
- offshore US sites and bases
- countries with proposed US sites and bases
- - - typical ground tracks of US space-based surveillance and proposed weapons systems

Source: US Department of Defense, *Base Structure Report*, 2008.

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

DECEMBRE
27-28-29

Marx
Vivant

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

**DECEMBRE
27-28-29**

**Marx
Vivant**

UM
UNIVERSITÉ
MARXISTE
HIVER 2013

**DECEMBRE
27-28-29**

**Marx
Vivant**

UM
 UNIVERSITÉ
 MARXISTE
 HIVER 2013

**DECEMBRE
 27-28-29**

**Marx
 Vivant**

OBAMA'S BIG GAME

